

NADA SLATNAR

SPOMINI NA USTVARJANJE ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA

Skozi okno vidim prve znake pomladi, vleče me ven, vendar ne morem, imam pred seboj pomembno delo. Na mizi imam nekaj slik mesta Škofje Loke, na katerih v mislih vidim moje delo, katerega bi morala narediti čim bolj uspešno. Mesto poznam, nisem pa slutila, kakšno pomembno skrivnost čuva ta lepa Škofja Loka.

Za marsikoga je bila dragocenost skrita v Kapucinskem samostanu, tako tudi zame.

To je biser prvega dramskega zapisa in kasneje tudi uprizoritve v slovenskem jeziku: Škofjeloški pasijon, Pasijon, čudovito delo, ki ga je zapisal p. Romuald (Lovrenc) Marušič.

Odkar so se v sedanjem času odločili, da uprizorijo pasijon, je bilo napisano veliko tekstov, mnenj. Veliko sem jih prebrala, ne pa vseh. Odločila sem se, da napišem o Pasijonu kaj takega, česar se ne ve, in sicer o pripravah, delu in končnem izdelku Pasijona.

Pomlad pred mojim oknom je izginila, prikazale so se mi slike in podobe iz davnine. Te podobe v mislih sem začela pripravljati in ustvarjati po dogovoru z režiserjem g. Marjanom Kokaljem, ki je postal prvi novodobni Vodja Pasijona (Magister processionis).

Moje službeno delo se je začelo in končalo po 36. letih dela v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani. Ves svoj delovni čas sem se ukvarjala izključno s kostumografijo za Opero, Dramo in Balet, SNG Ljubljana, ki je imelo svoj atelje, tako imenovani »Gledališki atelje«. Ta atelje je bil poznan in vanj je zahajalo veliko ljudi, ki so se amatersko ukvarjali z gledališčem. Tu so si ogledovali, spraševali, si izposojali kostume, tudi sceno ter gledališke rekvizite. Režiser Škofjeloškega pasijona je bil že večkrat v ateljeju, preden sva se spoznala. Še preden so v Loki sklenili, da bodo uprizorili Pasijon, je namreč prišel v atelje, da bi poizvedel, če je kdo pripravljen sodelovati z njim. Predstavili so naju in povedal mi je svoje želje in potrebe. Po tem prvem srečanju sva se ujela in se dogovorila, da bova sodelovala. Na vsakem nadaljnjem srečanju sem dobila več informacij in tudi želja, ki naj bi jih skupaj realizirala, seveda kar se je nanašalo na kostumografijo. Spoznala sva

se spomladi leta 1998. Od takrat je postala Škofja Loka mesto, kjer sem se učila, naučila in razdajala Pasijonu z vsem, kar sem premogla, in to je trajalo vse od 1998 do 2015. leta.

Prvi Pasijon je bil dvojni, v letu 1999 in ponovljen leta 2000. Naslednji, drugi, je bil leta 2009 in tretji 2015. leta. Naslednji naj bi bil leta 2021.

Leta 1988 sem na slovenskem Koroškem sodelovala pri uprizoritvi Pasijona Andreja Šusterja Drabosnjaka, ki pa je bil mnogo krajši od Pasijona (Romualdovega) v Loki. Prikazoval je samo Kristusove podobe in smrt. Začela sem sistematsko in redno obiskovati kraje, kjerkoli je bila kakšna cerkev, doma ali v tujini, tudi v Rimu. V glavi in kasneje na papirju sem imela ogromno slik, ki sem jih morala fizično postaviti v okolje zgodovinskega mestnega jedra Škofje Loke.

Pasijon se začne s sliko Raja, ki mu sledijo: Pekel, Adamovi otroci, Apostoli, Jezusove podobe, Smrt, duhovščina, cehi in njihovi angeli, mestna gospoda itd.

Pred menoj je stala težka naloga in sicer izbira blaga za kostume. V zdajšnjem času ne vem, če bi se lotila delati Pasijon, predvsem zaradi pomanjkanja blaga in vsega drugega, kar je potrebno pri kostumih. Zdaj se pri nas skoraj nikjer nič več ne dobi, vse tovarne in tudi trgovine s tekstilom so propadle. Ko sem v gledališču ustvarjala in določala materiale za kostume, sem imela veliko možnosti, za Pasijon pa sem ujela zadnje ostanke.

Kostumi za Apostole in Kristuse so bili narejeni iz blaga, ki ga je izdelovala tovarna BPT (Bombažna predilnica in tkalnica Tržič) v Tržiču. To je bilo embalažno blago, v katerega so zavijali svoje pošiljke blaga in jih pošiljali po celem svetu. To embalažno blago je imelo čudovito lastnost, lahko se je barvalo v vse možne barve, to pa so nam naredili v Gorenjski predilnici (tovarni Lokateks) v Škofji Loki, za vse apostole, Marije, Jude itd. Tu so izdelali črno, rdeče in belo blago za kute nosačev in ga tudi ustrezno pobarvali.

Kostumi za cehe in njihove angele so narejeni iz blaga, uvoženega iz Češke, ki so ga trgovine takrat še uvažale.

Za slikovite kostume duhovščine je bil ves originalni material iz tovarne Svila Maribor.

Bogati baročni kostumi so originalni materiali iz tovarne Svilanit iz Kamnika.

Tovarna Šešir Škofja Loka je poskrbela za vse klobuke.

Za hudiče in mrtvake smo dobili originalno blago iz Beti Metlika.

Za Kristusove sandale in za apostole sem našla dva čevljarstva mojstra. Za sandale Marij in za baročne čevlje smo uporabili enako blago, iz katerega so bili njihovi kostumi.

Za moj tretji Pasijon, ki je bil leta 2015, smo morali naročiti nove sandale za rimske vojake in za apostole, ker so bili prejšnji dotrajani. Za ta nova čevljarstva dela sem našla mladega mojstra iz Tržiča.

Zanimivo je bilo prvo srečanje šivilj in krojačev, ki so šivali kostume. Javili so se na oglas in tako smo se prvič srečali. Pokazala sem jim skice, gospe so si izbrale vsaka svoje delo, povedati pa moram tudi to, da so bile vse gospe šolane šivilje, vendar niso imele izkušenj s historičnimi in cerkvenimi oblačili. Dogovorili smo se, da do jeseni 1998 vsaka naredi svoj prototip kostuma, da ga v jeseni pregledamo in potrdimo izdelavo. Z nami je sodeloval tudi krojač iz SNG Maribor s svojo ekipo, ki sem ga poznala iz časov, ko je nekoč pomagal SNG Operi Ljubljana. Vsi cehi in baročni kostumi so bili narejeni v SNG Maribor. Pomerjanje kostumov je bilo organizirano v Škofji Loki v nedeljo zjutraj na Občini in sicer od osmih zjutraj do sedmih zvečer. Pri tem pomembnem delu je bil navzoč mariborski šef, njegova žena in jaz. Pomerili smo osemdeset (80!) kostumov. Pomoč, ki naj bi nam pomagala, je neznano kam poniknila. Sledil je transport blaga, kostumov, številni pogovori itd.

Z režiserjem sva preživela kar hude čase, njegova »katrca« je poleti grela in pozimi hladila. Spoznala sem Selško, Poljansko dolino, Sorško polje, najmanj samo Loško mesto. Marijan mi je še vedno dolžan ogled gradu v Škofji Loki. Bil je moj glavni prevoznik, organizator in še malo režiser.

Marca 2015, ko je bil tretji Pasijon, smo se spet srečali vsi, ki smo se poznali že od prej in smo se res razveselili drug drugega. Veseli me, da je med novimi pasijonci veliko mladih. Za pasijon 2015 smo dodali kar precej novih kostumov Adamovih otrok in kut.

Sicer pa je vse pohvale vredna ekipa Pasijonskega tabora, ki skrbi za obnavljanje kostumov. Zadnje čase se kar nekam dosti pojavljajo nove ekipe pasijoncev. Mislim, da smo si edini, da smo na naš Pasijon lahko ponosni.

Želim se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri Pasijonu, zahvaliti za trud in skrb z veliko željo, da se bo naš Pasijon, Škofjeloški pasijon, ohranil čim dlje.

Pasijon je bil narejen od prvih začetkov do danes, 15 let pozneje, profesionalno in z ljubeznijo, kar se tudi vidi.

Hvala lepa vsem z najlepšimi željami!

kostumografinja Nada

Vizita pasijonske garderobe, četrtek, 18. februarja 2016. Z leve: Mara Tavčar, šivilja; Minka Krajnik, vodja garderobe; Ana Homar, asistentka kostumografinje; Ivanka Tavčar, garderoberka. Sedi kostumografinja Nada Slatnar. Foto: A. Pavel Florjančič